

Az MTA tagjai

Pálinkás József

Született: Galvács, 1952.09.18.

Levelező tag: **1995**

Rendes tag: **2004**

Szakterület:

fizika, kísérleti atom- és molekula-fizika

Fizikai Tudományok Osztálya

Foglalkozás

Az MTA elnöke (2008-), kutatóprofesszor, tanszékvezető egyetemi tanár

Publikációk:

[Pálinkás József publikációs listája](#)

Szervezeti tagságok:

- Elnökség
- Vezetői Kollégium (elnök)
- MTA Debreceni Területi Bizottsága
- Atom- és Molekulafizikai Bizottság
- Akadémiai Klub Egyesület Vezetősége (elnök)
- International Union of Pure and Applied Physics (IUPAP) magyar nemzeti bizottság
- All European Academie (ALLEA) (MTA képviselő)
- European Academies Science Advisory Council (EASAC) (MTA képviselő)
- Inter Academy Council (IAC) (MTA képviselő)
- Interacademy Panel (MTA képviselő)
- Kossuth- és Széchenyi-díj Bizottság
- Nemzeti Tehetségügyi Koordinációs Fórum (társelnök)
- Szent Korona Testület
- Európai Akadémiák Tudományos Tanácsadó Testülete (EASAC) (alelnök)
- IUPAP
- Commission on Atomic Molecular and Optical Physics.

Díjak:

Akadémiai Díj (1986)

Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje (1997)

Elérhetőségek:

- Magyar Tudományos Akadémia
- 1051 Budapest, Roosevelttér 9.
- Tel.: 332 71 76
- Fax: 332 89 43
- E-mail: elnoksegEzt_TOROLJE_KI@Ezt_TOROLJE_KIoffice.mta.hu
- MTA Atommagkutató Intézet
- 4026 Debrecen, Bem tér 18/C
- Tel.: (52) 509 200
- Fax: (52) 416 181
- Debreceni Egyetem
- Természettudományi Kar
- Kísérleti Fizikai Tanszék
- 4026 Debrecen, Bem tér 18/A
- Tel.: (52) 415 222
- Fax: (52) 315 087

Az Európai Akadémiák Tudományos Tanácsadó Testületének (EASAC) alelnökévé választották Pálincás Józsefet, a Magyar Tudományos Akadémia elnökét – az elismerést hétfőn hozták nyilvánosságra.

Az EASAC magyar alelnökeként kiemelt feladatomban tartom, hogy az MTA stratégiai programjait a nemzetközi szinten is előtérbe hozzam – mondta Pálincás József azután, hogy az Európai Akadémiák Tudományos Tanácsadó Testületének egyik alelnökévé választották. Az elnök különösen jelentős stratégiai területeknek minősítette egyebek mellett az energetikát, a klímát, a vízgazdálkodást és a szintetikus biológiát.

Az a szándékom – tette hozzá Pálincás –, hogy Magyarországot és a Magyar Tudományos Akadémiát a korábbiaknál erősebben vonom be minden fontos munkacsoport tevékenységébe, így az Akadémián folyó stratégiai munka összekapcsolhatóvá válik a nemzetközi tudományos tevékenységekkel.

Az EASAC-ot az európai nemzeti tudományos akadémiák 2001-ben alapították azzal a céllal, hogy erősítsék az európai döntéshozatali folyamatokban a tudományos szempontok figyelembevételét, a szakmailag megalapozott döntéshozatalt. Ennek érdekében az EASAC független, hiteles, tudományos alapokon nyugvó tanácsokkal és javaslatokkal látja el az Európai Unió politikusait, valamint stratégiai tanulmányokat és koncepciókat készít az

Európai Parlament és az Európai Bizottság részére – magyarázta az EASAC tevékenységének lényegét az MTA elnöke.

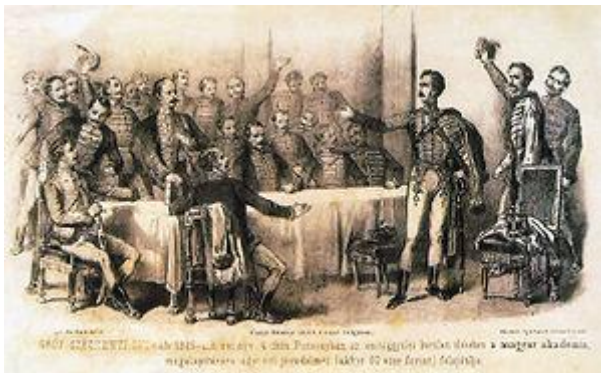
A testület jelenleg 27 európai tagállam nemzeti akadémiájának a vezetőiből áll. Tevékenysége a természet- és műszaki tudományok területeit fedi le. Az EASAC vezető testülete a Tanács, amely az akadémiák képviselőiből áll, és félévente ülésezik. A Tanács állapítja meg a súlyponti problémákat, határoz a munkaprogramok beindításáról, a szakértők kijelöléséről, illetve jóváhagyja a kiadásra váró jelentéseket és tanulmányokat. A szervezet szoros kapcsolatot tart az Európai Parlament, az Európa Tanács és az Európai Bizottság döntéshozóival, valamint figyelemmel kíséri az aktuális politikai folyamatokat.

Az EASAC soron következő ülését 2010. június 17-18-a között tartja Budapesten. A júniusi ülésen felálló vezetőség elnöke Sir Brian Heap biológus, az Academia Europaea igazgatótanácsának elnöke lett, míg Pálinkás József mellett a két másik alelnök Sven Kullander magfizikus, a svéd Királyi Tudományos Akadémia alelnöke, illetve Jos van der Meer kutatóorvos, a Holland Királyi Művészeti és Tudományos Akadémia alelnöke lett.

Az új vezetés koncepciója kapcsán Pálinkás József elmondta: az EASAC egy jól működő szervezet, tehát az elnök és a három alelnök feladata alapvetően ennek a hatékony működésnek a fenntartása. A szervezet a jövőben fokozottabb szerepvállalásra törekszik az európai kutatásfejlesztés irányainak kialakításában és a döntéshozók munkáját konkrét tanácsokkal segíti.

Az új elnök, Brian Heap már találkozott is az EU kutatásfejlesztésért felelős biztosával, és a tervek között szerepel egy brüsszeli EASAC-iroda létrehozása, hogy a szervezet az eddigieknél közvetlenebb kapcsolatot tarthasson az EU adminisztrációjával – fejtette ki az MTA elnöke. Pálinkás József úgy véli: az EASAC sokat tehet azért, hogy a kutatásfejlesztésre fordított európai forrásokat megalapozottan költsek el, és így a szervezet hozzájárulhat Európa versenyképességének növeléséhez is.

A Magyar Tudományos Akadémia alapítása

☞ Széchenyi István felajánlja birtokainak egyévi jövedelmét egy Tudós Társaság alapítására (litográfia)

Már az [1791.](#) évi országgyűlés tudományi bizottsága felvette programjába a katonai és képzőművészeti akadémián kívül egy magyar tudományos akadémia felállítását.

Az [1825](#)-ös reformországgyűlésen (a követek november 2-ai és 3-ai kerületi ülésén) ennek eszméjét ismét föllevenítették. Már az első gyűlésben szóvá tette ennek szükséges voltát Máriássy [Sáros vármegyei](#) követ, de különösen gyűjtő hatása volt másnap [Felsőbüki Nagy Pál](#) beszédének, melyben hevesen kikelt azon elkorcsosodó főurak ellen, akik elhanyagolják nemzetiségünk és nyelvünk érdekeit. A közlekedésben, melyet a beszéd keltett, Széchenyi a hallgatóság közül a követek asztalához lépve, engedélyt kért a szólásra s ezt megnyerve, „a nemzetiség és nyelv erősítése, terjesztése és pallérozása szent céljára” felajánlotta minden jószágának egyévi jövedelmét, melyet 60 000 forintban állapított meg. Leírhatatlan örömmel és meghatottsággal fogadták e kijelentését, s utána egymásután keltek fel és tették meg ajánlataikat Vay Ábrahám (8 000), [Andrássy György](#) gróf (10 000), [Károlyi György](#) gróf (40 000) és még többen; november 8-án a négy első alapító a nádorhoz s az alsó és felső táblához már írásban is benyújtotta ajánlatát, november 21-én pedig az alakítandó tudós társaság tervének alaprajzát. [József nádor](#) (aki 10 000 forintot adományozott az akadémiának) bizottságot nevezett ki ez alaprajz tárgyalására, s ebben Széchenyi is tevékeny részt vett.

- 1825. [november 3](#)-án, a pozsonyi országgyűlésen, a magyar reformkor egyik vezéralakja, gróf [Széchenyi István](#) (1791–1860) birtokainak egyévi jövedelmét, 60 ezer forintot ajánlott fel a Magyar Tudós Társaság – a mai Tudományos Akadémia – létrehozására. Az általa megalapított szervezetet más főnemesek is jelentős összegekkel támogatták.

[Johann Ender](#): „Borúra derű” – A Magyar Tudományos Akadémia allegóriája (1831)

- A bizottság munkálatai [1827. augusztus 18](#)-án a királyi szentesítést is megnyerték **1827-ben az alapítást törvénybe iktatták** (1825-27-iki XI. t.-c.). Az országgyűlés ebben a törvénycikkben (A hazai nyelv művelésére fölállítandó tudós társaságról vagy magyar akadémiáról) mondta ki a társaság megalapítását.

Működésének megkezdése

- Tényleges működését, miután az uralkodó elfogadta az alapszabályokat 1830-ban kezdhette meg.
- Első közgyűlését 1831. február 4-én tartotta. A társaság szervezeti szabályzatát A magyar tudós társaság alaprajza és rendszabásai (Pest, 1831) c. kiadvány közölte. Ennek értelmében 42 rendes, 24 tiszteleti és meghatározatlan számú levelező tagot fogadhatott tagjai közé. A következő osztályokat hozták létre:
 - nyelvtudományi,
 - bölcséleti,
 - történeti,
 - matematikai,
 - természettudományi,
 - törvénytudományi
- Az Akadémia vezetése a következőképpen alakult: Az Akadémia titkára először [Döbrentei Gábor](#) volt, majd az irodalomtörténet-írás atyja, [Toldy Ferenc](#) következett, utána a történész és jogász [Szalay László](#), s [1865](#)-től [Arany János](#). A következő évben

[Eötvös József](#) lett az intézmény elnöke, aki 22 éves korában került az Akadémia tagjai közé 1835-ben.

- Széchenyi István 1842. november 27-én az Akadémián mint másodelnök megnyitó beszédet mondott. Beszédében a hangsúlyt a nyelvmuvelésre helyezte, mivel a magyar nyelv megörzését és muvelését mindenek elé helyezte.
- 1860-ban országos gyűjtés indult az Akadémia székházának felépítésére. A kivitelezés [Ybl Miklós](#) és [Szkalnitzky Antal](#) vezetésével 1862 tavaszán kezdődött el Friedrich August Stüler terve alapján.
- Az Akadémia 1869-ben szervezeti változáson esett keresztül, addigi hat osztályát hárommá (1. nyelv- és széptudományi, 2. történeti, bölcseleti és társadalomtudományi 3. matematikai és természettudományi) vonták össze. Ebben a szervezetben működött az Akadémia 1946-ig. Ekkor a természettudományok számát kettőre emelték.
- Az Akadémia az 1870-es évektől az ország tudományos életének központja lett.

1990-ben új alapszabályt fogadtak el. Az irodalom és a művészetek akadémiai képviselőit helyreállítására társult, de önálló intézményként létrejött a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia (1992). 1994 áprilisában kihirdették a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló új törvényt (XL. tv.).

Székháza

1860-ban országos gyűjtés indult a székház felépítésére. A tervpályázatot 1861-ben írták ki. A győztes, [neoreneszansz](#) stílusú tervet [Friedrich August Stüler](#) nyújtotta be. A kivitelezés 1862 tavaszán kezdődött [Ybl Miklós](#) és [Szkalnitzky Antal](#) vezetésével. A felavatásra [1865. december 11.](#) napján került sor.

A homlokzati szobrokat [Emil Wolff](#), az alapítást ábrázoló bronz domborművet [Holló Barnabás](#) készítette. A díszterem freskói [Lotz Károly](#) alkotásai. [Ligeti Antal](#) tájképei ékesítik a kis üléstermet.

A székház [Budapest V. kerületében](#), a Roosevelttér 9. alatt található.

Napjainkban 11 tudományos osztálya működik, ebből nyolc [természet-](#), három [társadalomtudományi](#):

- I. Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya
- II. Filozófiai és Történettudományok Osztálya
- III. Matematikai Tudományok Osztálya
- IV. Agrártudományok Osztálya
- V. Orvosi Tudományok Osztálya
- VI. Műszaki Tudományok Osztálya
- VII. Kémiai Tudományok Osztálya
- VIII. Biológiai Tudományok Osztálya
- IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya
- X. Földtudományok Osztálya
- XI. Fizikai Tudományok Osztálya

Az Akadémiai Könyvtár

 Bővebben: [A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára](#)

A Budapest V. Arany János u. 1. alatt található [A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárát](#) (hivatalos nevén a *Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárát*) 1826-ban alapították. Az ország egyik legnagyobb tudományos szakkönyvtára. A mintegy 2 millió könyvtári egységet őrző könyvtárhoz több különgyűjtemény (Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye, Keleti Gyűjtemény, valamint Mikrofilmtár) tartozik.

MTA Akadémikusok

Az MTA tagjainak adataiból az Akadémia adatbázist hozott létre, amely tartalmazza a Magyar Tudományos Akadémia mindenkori rendes, levelező, külső és tiszteleti tagjainak, valamint a közgyűlésen szavazati joggal rendelkező doktor képviselőknek az életrajzi adatait.

MTA Köztestület

Az MTA Köztestületi [Adatbázisa](#) annak a mintegy tízezer [köztestületi tagnak](#) az adatait tartalmazza, akik Magyarországon szerzett vagy honosított tudományos fokozattal rendelkeznek és a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló törvényben meghatározott feltételek alapján bejelentik, hogy a köztestület tagjai kívánnak lenni. Az adatbázis 1994 óta épül, hozzáférhető az [interneten](#), illetve nyomtatott formában is megjelenik.

A Magyar Tudományos Akadémia elnökei

 Bővebben: [A Magyar Tudományos Akadémia tisztségviselőinek listája](#)

Gr. Teleki József	(1830. november 17. – 1855. február 15.)
Gr. Dessewffy Emil	(1855. április 17. – 1866. január 10.)
Br. Eötvös József	(1866. március 18. – 1871. február 2.)
Gr. Lónyay Menyhért	(1871. május 17. – 1884. november 3.)
Trefort Ágoston	(1885. május 28. – 1888. augusztus 22.)
Br. Eötvös Loránd	(1889. május 3. – 1905. október 5.)
Berzeviczy Albert	(1905. november 27. – 1936. március 22.)
Habsburg József főherceg	(1936. március 22. – 1944. október)
Kornis Gyula	(1945. március 7. – 1945. október 29.)
Moór Gyula	(1945. október 29. – 1946. július 24.)
Kodály Zoltán	(1946. július 24. – 1949. november 29.)
Rusznay István	(1949. november 29. – 1970. február 5.)
Erdey-Grúz Tibor	(1970. február 5. – 1976. augusztus 16.)
Szentágothai János	(mb. 1976. október 26. – 1977. május 6.)
Szentágothai János	(1977. május 6. – 1985. május 10.)
Berend T. Iván	(1985. május 10. – 1990. május 24.)
Kosáry Domokos	(1990. május 24. – 1996. május 9.)
Glatz Ferenc	(1996. május 9. – 2002. május 4.)

[Vizi E. Szilveszter](#)

(2002. május 5. – 2008. május 6.)

[Pálinkás József](#)

(2008. május 6. –)